

Speech Diederik Samsom – Politieke Ledenraad 16 maart 2013

GESPROKEN WOORD GELDT.

Partijgenoten,

Afgelopen maandag. Canvassen met Pierre Heijnen in de Haagse Hemsterhuisstraat. Bos rozen in de hand. Aanbellen bij mensen. Luisteren naar hun zorgen, hun grieven, hun verwachtingen, hun dromen.

We kwamen in gesprek met een oudere man. PvdA stemmer in hart en nieren. Oud ambtenaar bij de gemeente Rotterdam. Ook hij had zorgen. En hij had een verhaal. Hij vertelde over het begin van de jaren tachtig. Diepe recessie. In de haven ging werf na werf na werf failliet. Duizenden arbeiders. Op straat. Hij vertelde hoe hij namens de gemeente de volle kantine afding waarin de mannen zaten die net hun ontslag hadden gekregen. Hij vertelde hoe moeilijk dat was. Tranen. Uitzichtloosheid.

Uiteindelijk, zei hij, kon je alleen hoop in de ogen van die mannen terugbrengen met de belofte ervoor te zullen zorgen dat het straks weer beter zou gaan. Dat hun kinderen het beter zouden krijgen.

Ik dankte de man voor zijn verhaal en liep verder. En opeens realiseerde ik me. Die kinderen die het beter zouden krijgen. Dat zijn wij. Onze generatie. Wij kregen het beter, veel beter. En niet alleen mijn generatie. Iedereen. In de jaren negentig explodeerde de welvaart, en tot in de 21ste eeuw leek het alsof het niet op kon. Totdat de financiële crisis toesloeg.

En nu zitten we in dezelfde situatie als toen begin jaren tachtig. Haperende economie, dalende huizenprijzen, stijgende werkloosheid. Met dezelfde opdracht. Mensen hoop geven. Perspectief bieden. Zorgen dat onze kinderen het beter krijgen.

Dat is de opdracht waarvoor we tot 12 september het vertrouwen van de kiezers vroegen, de opdracht waarmee we na 12 september een coalitie formeerden en de opdracht waarmee Lodewijk en zijn mensen sinds 5 november in het kabinet zitten. We wisten dat het moeilijk zou worden. Omdat de omstandigheden zwaar zijn. Omdat moeilijke maatregelen genomen

moesten worden. Maar we geloofden erin. In ons verhaal. Het verhaal van eerlijk delen en vooruitgang mogelijk maken.

Weet u het nog, partijgenoten. Het eerlijke verhaal.

Daarmee voerden we vorig jaar samen campagne. Over Griekenland en de mogelijkheid van weer een nieuw steunpakket. Over het herstel van onze economie, dat tijd en ingrijpende maatregelen vergt. Over de offers die we daarbij van iedereen, jong en oud, moeten vragen. Over de keuze voor zicht op begrotingsevenwicht in 2017 en dus in 2014 een begrotingstekort van niet meer dan 3% te hebben. En over de valse tegenstelling tussen 'kapot bezuinigen' en 'de crisis weg spenderen'; de verstandige route ligt tussen twee uitersten.

Het ging over de mooie maar lege verleiding van harde verkiezingsbeloftes. Omdat niemand kan voorspellen wat er over vier maanden, laat staan vier jaar gaat gebeuren. En omdat Nederland een coalitieland is, waar we vooruitgang boeken door samen te werken. Daarom deden we geen goedkope verkiezingsbeloftes, maar vroegen we vertrouwen voor ons kompas. Eerlijk delen en vooruitgang mogelijk maken.

Ons eerlijke verhaal bood daarmee ook perspectief. We komen sterker en socialer uit de crisis, door het eerlijk verdelen van de pijn en door vooruitgang mogelijk te maken via investeringen in onderwijs en duurzame technologie.

Dames en heren,

We zijn nu een half jaar verder.

We delen de pijn eerlijk: hoge inkomens leveren wat in, lage inkomens krijgen wat extra. En we maken vooruitgang mogelijk: we investeren in duurzame energie en we ontzien het onderwijs zoveel als mogelijk bij de bezuinigingen.

We sloten coalitiecompromissen en we zochten de samenwerking met anderen buiten de coalitie: er kwam een woonakkoord, er wordt gewerkt aan meer.

En de omstandigheden wijzigden inderdaad. Binnen vier maanden. Europa en Nederland kwamen in zwaarder weer, met een stagnerende economie en een snel oplopende werkloosheid als gevolg. De Nederlandse staat redde voor 3,7 miljard euro de SNS bank en daarmee de spaartegoeden van meer dan één miljoen spaarders. Pensioenfondsen kondigden noodgedwongen lagere pensioenen aan. Niet Griekenland, maar Cyprus heeft extra miljarden nodig. Niet de compromissen met de VVD, maar de compromissen met de veranderende realiteit zijn de grootste opgave geworden.

Het eerlijke verhaal blijkt dus echt. Zo echt dat we er zelf soms van lijken te schrikken. De offers die we van mensen vragen, doen pijn. Compromissen sluiten is soms moeilijk. En de verslechterende economie noopt tot nieuwe ingrepen. Mensen zijn ongerust, boos. De gesprekken op straat worden indringender, de vragen talrijker. Maar we staan ervoor. Samen. Toen we campagne voerden, en ook nu we verantwoordelijkheid dragen. Want de PvdA is nooit een mooi-weer partij geweest.

Omdat niet alleen de offers, de compromissen en de pijnlijke maatregelen echt zijn. Ook het perspectief is echt. We komen sterker en socialer uit deze crisis. Een eerlijker verdeling van inkomsten, zorg dichterbij mensen, een duurzame economie, het beste onderwijs. Laten we dat niet vergeten. En aan anderen vertellen. Het eerlijke verhaal is echt.

En ik weet dat dat niet makkelijk is. Het eerlijke verhaal is echt, maar het is ook rauw, het maakt onzeker, het baart zorgen. Ik merk het dagelijks. U merkt het dagelijks. De bezuinigingen, de extra bezuinigingen, de veranderingen in de thuiszorg, de huurverhogingen, de pensioenen, de loonstrookjes van januari, de nullijn, de BTW. we krijgen ze allemaal voor de kiezen.

En de verleiding is groot om te antwoorden wat we precies doen. In termen van 3%, in termen van WW, AOW, PGB of CPB. Dat moet soms ook, ik zal u er zo meteen desgevraagd alles over vertellen.

Maar veel belangrijker in deze tijd is het antwoord op de vraag waaróm we het doen. Daarvoor moet de blik even loskomen van het instrumentenpaneel van de dagelijkse politiek en gericht worden op de toekomst. Bijvoorbeeld op 2021. Twee kabinetsperiodes verder.

Waarom hervormen we de sociale werkvoorziening en maken we die kleiner? De verleiding is groot om dat niet te doen. Omdat we de onzekerheid van een groep kwetsbare mensen niet nog verder willen vergroten. Ik voel dat ook, ik spreek ze. Ik zie de angst. Het mooie verhaal zou zijn dat we alles ongemoeid laten. Maar het eerlijke verhaal is dat ik het onverteerbaar vind dat je als je in Stadskanaal vier jongetjes vraag wat ze later willen worden, je eenmaal brandweerman, eenmaal piloot en twee maal: Wedeka-medewerker hoort, het plaatselijke SW-bedrijf. Ons ideaal is dat iedereen, ook met een arbeidshandicap, een plekje krijgt tussen de collega's, in een gewoon bedrijf. Omdat de mensen, bedrijven en Nederland er gelukkiger van worden. Opdat vier jongetjes in Stadskanaal in 2021 piloot, brandweerman, verhuizer en loodgieter willen worden.

En waarom ingrijpen in de zorg voor ouderen en gehandicapten? Ik hoor de onrust over het wegvallen van rechten, ik zie de boosheid over het inzetten van spaargeld. Maar het eerlijke verhaal is dat we ook in 2021, het hoogtepunt van de vergrijzing, aan iedereen die dat nodig heeft zorg willen bieden. En dat we daarom een groter beroep moeten doen op eigen bijdragen, naar draagkracht, en op zorgen voor elkaar. Van een recht - van bovenaf, eenvormig en bureaucratisch - naar een voorziening, - dichtbij, op maat, en met elkaar. Het eerlijke verhaal is nu niet makkelijk, maar levert in 2021 een zorgzamer land op.

Waarom staat de Partij van de Arbeid achter de inzet in het verkiezingsprogramma om het begrotingstekort in 2014 te hebben teruggebracht tot 3%? De verleiding was en is groot om dat niet te doen. Om overheidsgeld te blijven uitgeven. Om de economie uit het slop te spenderen. Maar dat zou het lekkere verhaal zijn. Niet het eerlijke verhaal. Het eerlijke verhaal is dat we ons hebben voorgenomen om in tijden van recessie de economie een kans te geven, dat doen we dus in 2013. En om, zodra de economie weer groeit, in 2014, een begin te maken met herstel van overheidsfinanciën. Omdat er niks progressiefs is aan een groot begrotingstekort.

En waarom zoeken we dat brede draagvlak? Waarom die moeizame tocht langs sociale partners en oppositiepartijen? Waarom niet lekker doen wat we zelf willen, nu we in de regering zitten? Verleidelijk. Maar de plannen die we maken voor woningmarkt, arbeidsmarkt, zorg en onderwijs strekken zich over vele jaren uit en moeten dus een steviger basis hebben dan de toevallige meerderheid van de laatste verkiezingen. Nederland snakt naar een stabiele koers richting 2021 na 10 jaar van wisselend beleid onder wisselende meerderheden.

Het antwoord op de vraag waarom we dit allemaal doen is dus niet 3%, Brussel, CPB of VVD. Het antwoord op de waarom-vraag ligt in 2021. In het opnieuw waarmaken van de belofte die de oud-ambtenaar van Rotterdam indertijd aan de vorige generatie deed: we komen hieruit, onze kinderen hebben het beter dan wij.

En dat is ook onze opdracht. Een opdracht die afgelopen september 2012 begon en die minstens loopt tot 2021. De weg ernaar toe ligt bezaaid met twijfel tegenslag en missers. Het zal niet altijd meezitten, we zullen ons soms afvragen of we het juiste doen en we zullen fouten maken. Maar met onze idealen, onze plannen en onze mensen, gaan we deze opdracht uitvoeren. We hebben we een Tweede Kamerfractie vol met rasechte sociaaldemocraten die dag in dag uit voor onze idealen strijden, 10 kanjers van bewindspersonen in het kabinet, en op lokaal en provinciaal niveau duizenden mensen die Nederland sterker en socialer gaan maken. Op naar 2021.